

Sygn. akt VII U 2343/13

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 5 lutego 2014 r.

Sąd Okręgowy w Gdańsku

VII Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

w składzie:

Przewodniczący: SSO Elżbieta Zabrocka

Protokolant: st. sekr. sądowy Alina Bastuba

po rozpoznaniu w dniu 5 lutego 2014 r. w Gdańsku

sprawy R. J.

przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddział w G.

o prawo do emerytury

na skutek odwołania R. J.

od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział w G.

z dnia 27 września 2013 r. nr (...)

zmienia zaskarżoną decyzję Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział w G. i przyznaje ubezpieczonemu R. J. prawo do emerytury od 1 lipca 2013r.

Sygn. akt VII U 2343/13

UZASADNIENIE

Decyzją z dnia 27 września 2013 r. Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w G. odmówił ubezpieczonemu R. J. prawa do emerytury w obniżonym wieku emerytalnym z tytułu pracy w szczególnym warunkach z uwagi na niespełnienie warunków nabycia tego prawa, przewidzianych przepisami ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (Dz. U. z 2009 r. nr 153 poz. 1227 ze zm.), dalej: ustawa, w związku z brakiem wykazania wymaganego przepisami stażu 15 lat pracy wykonywanej stale i w pełnym wymiarze czasu pracy w warunkach szczególnych (tom II k. 20 akt rentowych).

Odwołanie z dnia 11 października 2013 r. od powyższej decyzji pozwanego organu rentowego wniósł ubezpieczony R. J., zaskarżając ją w całości i zarzucając jej istotne błędy w ustaleniach faktycznych polegające na niezaliczeniu zasadniczej służby wojskowej oraz okresu pracy od dnia 01 listopada 1982 r. do dnia 20 grudnia 1983 r. jako pracy w warunkach szczególnych – wnosząc o jej zmianę i przyznanie wnioskowanego świadczenia (k. 2-4 akt sprawy).

W odpowiedzi z dnia 30 października 2013 r. na odwołanie ubezpieczonego pozwany organ rentowy wniósł o jego oddalenie, podtrzymując stanowisko wyrażone w zaskarżonej decyzji. Równocześnie wskazał, do stażu pracy w warunkach szczególnych uwzględniono zatrudnienie w Przedsiębiorstwie (...) S.A. w G. w okresach od dnia 16 sierpnia 1972 r. do dnia 23 października 1973 r., od dnia 24 października 1975 r. do dnia 31 października 1982 r. oraz od dnia 15 lutego 1982 r. do dnia 28 lutego 1989 r. Nie uwzględniono natomiast okresu zatrudnienia na

budowie eksportowej w R. od dnia 01 listopada 1982 r. do dnia 23 grudnia 1983 r. za pośrednictwem (...) S.A. w G. wobec braku świadectwa wykonywania pracy w warunkach szczególnych oraz faktu, iż w świadectwie pracy z dnia 13 sierpnia 2003 r. wskazano w punkcie 8 wprost, iż wnioskodawca nie wykonywał w tym okresie pracy w warunkach szczególnych i szczególnym charakterze. W ocenie pozwanego brak jest podstaw do zaliczenia skarżącemu również okresu zasadniczej służby wojskowej od dnia 24 października 1973 r. do dnia 15 października 1975 r., bowiem w ocenie organu przepisy uprawniające do wcześniejszej emerytury z tytułu pracy w warunkach szczególnych dotyczą ubezpieczonych będących pracownikami – zaś zgodnie z art. 2 k.p. nie sposób jest uznać za stosunek pracy zasadniczej służby wojskowej, w ramach której żołnierz nie jest pracownikiem. Nadto z art. 32 ust. 3 pkt 6 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (Dz. U. z 2013 r. poz. 1440 ze zm.), dalej: ustawa, wynika, iż dla celów uprawnień do wcześniejszej emerytury z tytułu pracy w warunkach szczególnych za pracowników zatrudnionych w takich warunkach uważa się żołnierzy zawodowych, a nie żołnierzy zasadniczej służby zawodowej (k. 5 akt sprawy).

Na rozprawie w dniu 05 lutego 2014 r. ubezpieczony wniósł o uwzględnienie mu do stażu pracy w warunkach szczególnych jedynie okresu zasadniczej służby wojskowej od dnia 24 października 1973 r. do dnia 15 października 1975 r. (k. 13 akt sprawy).

Sąd Okręgowy ustalił następujący stan faktyczny:

Ubezpieczony R. J., urodzony dnia (...), z zawodu murarz, w dniu 27 czerwca 2013 r. złożył w Zakładzie Ubezpieczeń Społecznych Oddział w G. wniosek o emeryturę w obniżonym wieku emerytalnym z tytułu pracy w szczególnym warunkach. Ubezpieczony nie jest członkiem Otwartego Funduszu Emerytalnego. Wymagany wiek 60 lat ubezpieczony ukończył w dniu 01 lipca 2013 r. Ubezpieczony nie pozostaje w stosunku pracy.

okoliczności bezsporne, vide: wniosek ubezpieczonego o emeryturę – tom II k. 1-2 akt rentowych

Na podstawie dwóch decyzji pozwanego organu ubezpieczony w okresie od dnia 22 maja 2012 r. nadal do dnia 30 listopada 2014 r. posiada przyznane prawo do renty z tytułu częściowej niezdolności do pracy.

okoliczność bezsporna, vide: decyzje rentowe pozwanego – tom I nienumerowane karty akt rentowych

W toku postępowania przed organem rentowym ubezpieczony udowodnił według stanu na dzień 01 stycznia 1999 r. staż sumaryczny 25 lat, 11 miesięcy i 25 dni, w tym 25 lat, 10 miesięcy i 25 dni okresów składkowych oraz 1 miesiąc okresów nieskładkowych, jednakże nie udowodnił wymaganych 15 lat pracy w warunkach szczególnych – a jedynie 13 lat, 3 miesiące i 2 dni.

Na skutek przeprowadzonego przez Sąd postępowania dowodowego uznać należało jednak, iż ubezpieczony łącznie udowodnił przeszło 15 lat pracy w warunkach szczególnych.

dowód: karta przebiegu zatrudnienia ubezpieczonego – tom II k. 19 akt rentowych

Zaskarżoną w sprawie decyzją z dnia 27 września 2013 r. pozwany organ rentowy odmówił ubezpieczonemu prawa do emerytury w obniżonym wieku emerytalnym z tytułu pracy w szczególnym warunkach z uwagi na niespełnienie warunków nabycia tego prawa, tj. wobec nie udowodnienia wymaganego 15-letniego okresu pracy w szczególnych warunkach.

Decyzja ta nie posiada uzasadnienia co do wskazania, jakie okresy zostały ubezpieczonemu zaliczone do stażu pracy w warunkach, a jakie nie zostały zaliczone, oraz z jakiego powodu.

dowód: decyzja pozwanego o odmowie prawa do emerytury z dnia 27 września 2013 r. – tom II k. 20 akt rentowych

W okresie od dnia 16 sierpnia 1972 r. do dnia 26 lutego 1992 r. ubezpieczony R. J. był zatrudniony w pełnym wymiarze czasu pracy w Przedsiębiorstwie (...) S.A. w G. na stanowisku monter konstrukcji żelbetowych.

W ramach zatrudnienia u w/w pracodawcy w okresach od dnia 16 sierpnia 1972 r. do dnia 23 października 1973 r., od dnia 24 października 1975 r. do dnia 31 października 1982 r. oraz od dnia 15 lutego 1982 r. do dnia 28 lutego 1989 r. stale i w pełnym wymiarze czasu pracy wykonywał on prace montera konstrukcji żelbetowych na wysokości.

okoliczności bezsporne, vide: świadectwo pracy z dnia 31 grudnia 1999 r. – tom I k. 13 akt rentowych, zaświadczenie o wykonywaniu pracy w warunkach szczególnych z dnia 26 czerwca 2013 r. – tom II k. 5 akt rentowych

W ramach zatrudnienia u w/w pracodawcy, w okresie od dnia 24 października 1973 r. do dnia 15 października 1975 r. wnioskodawca odbywał obowiązkową zasadniczą służbę wojskową.

dowód: kopia książeczki wojskowej – tom I k. 5-6 akt rentowych

Powyższy stan faktyczny Sąd ustalił na podstawie dokumentacji zgromadzonej w aktach niniejszej sprawy, aktach rentowych pozwanego organu w zakresie zarówno ubezpieczonego, oraz aktach osobowych ubezpieczonego ze spornego okresu, których prawdziwość i rzetelność nie była przez żadną ze stron kwestionowana. Sąd również nie znalazł podstaw do podważenia jej wiarygodności z urzędu.

Sąd Okręgowy zważył, co następuje:

W świetle poczynionych ustaleń faktycznych odwołanie skarżącego R. J. jest zasadne i z tego tytułu zasługuje na uwzględnienie.

Przedmiotem niniejszego postępowania była kwestia ustalenia prawa ubezpieczonego do emerytury w obniżonym wieku emerytalnym z tytułu pracy w szczególnych warunkach. Wyniki przeprowadzonego przez Sąd postępowania dowodowego wykazały, że wnioskodawca legitymuje się wymaganym 15-letnim stażem pracy w szczególnych warunkach, co sprawia, iż stanowisko organu emerytalnego odmawiające wnioskodawcy prawa do wcześniejszej emerytury, nie jest słuszne.

Ogólne zasady nabywania prawa do emerytury dla ubezpieczonych urodzonych po 1948 r. zostały uregulowane w treści art. 184 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (Dz. U. z 2013 poz. 1440 ze zm.), dalej: ustawa, zgodnie z którym ubezpieczonym urodzonym po dniu 31 grudnia 1948 r. przysługuje emerytura po osiągnięciu wieku przewidzianego w art. 32, 33, 39 i 40, tj. spełniają łącznie następujące warunki:

1) legitymują się okresem zatrudnienia w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze wymaganym w przepisach dotychczasowych do nabycia prawa do emerytury w wieku niższym niż: 65 lat dla mężczyzn, 60 lat dla kobiet,

2) mają okres składkowy i nieskładkowy wynoszący co najmniej: 25 lat dla mężczyzn, 20 dla kobiet,

3) nie przystąpili do otwartego funduszu emerytalnego albo złożyli wniosek o przekazanie środków zgromadzonych na rachunku w otwartym funduszu emerytalnym, za pośrednictwem Zakładu, na dochody budżetu państwa.

Podkreślenia wymaga, iż art. 184 ust 2 powyższej ustawy zmieniony został przez art. 1 pkt 20 ustawy z dnia 11 maja 2012 r. o zmianie ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. z 2012 r. nr 637) z dniem 01 stycznia 2013 r., co skutkuje tym iż od 01 stycznia 2013 r. celem uzyskania uprawnienia do emerytury w warunkach szczególnych nie ma konieczności spełniania przez ubezpieczonych przesłanki rozwiązania stosunku pracy.

Aktem wykonawczym, do którego odsyła ustawa, jest rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 r. w sprawie wieku emerytalnego dla pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze. Stosownie do treści § 4 tego rozporządzenia pracownik, który wykonywał prace w szczególnych warunkach, wymienione w wykazie A, nabywa prawo do emerytury, jeżeli spełnia łącznie następujące warunki:

1) osiągnął wiek emerytalny wynoszący: 55 lat dla kobiet i 60 lat dla mężczyzn,

2) ma wymagany okres zatrudnienia, w tym co najmniej 15 lat pracy w szczególnych warunkach.

W wykazie A – prac w szczególnych warunkach, których wykonywanie uprawnia do niższego wieku emerytalnego – stanowiącym załącznik do rozporządzenia w dziale V (W budownictwie i przemyśle materiałów budowlanych) pod pozycją 5 wskazano prace przy montażu konstrukcji metalowych na wysokości.

Wskazać również należy, iż zgodnie z przepisem § 2 ust. 1 i 2 powołanego wyżej rozporządzenia okresami pracy uzasadniającymi prawo do świadczeń na zasadach określonych w rozporządzeniu są okresy, w których praca w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze jest wykonywana stale i w pełnym wymiarze czasu pracy obowiązującym na danym stanowisku pracy.

Okresy pracy natomiast, o których mowa w ust. 1, stwierdza zakład pracy, na podstawie posiadanej dokumentacji, w świadectwie wykonywania prac w szczególnych warunkach, wystawionym według wzoru stanowiącego załącznik do przepisów wydanych na podstawie § 1 ust. 2 rozporządzenia, lub w świadectwie pracy (§ 2 ust. 2).

Trzeba jednak zwrócić uwagę, że zgodnie z utartą praktyką i orzecznictwem w postępowaniu przed sądem okresy zatrudnienia w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze, przewidziane rozporządzeniem Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983r. w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze mogą być ustalane także innymi środkami dowodowymi niż dowód z zaświadczenia z zakładu pracy (por. uchwała Sądu Najwyższego z dnia 10 marca 1984 r., III UZP 6/84 oraz uchwała Sądu Najwyższego z dnia 21 września 1984 r. III UZP 48/84), a więc wszelkimi dopuszczalnymi przez prawo środkami dowodowymi.

Bezspornym jest, iż ubezpieczony w dniu 01 lipca 2013 r. osiągnął 60 rok życia. Wnioskodawca na dzień złożenia wniosku udokumentował okres składkowy i nieskładkowy w wymiarze 25 lat, nie przystąpił do otwartego funduszu emerytalnego. Niewątpliwie ubezpieczony nie pozostaje w stosunku pracy, od dnia 22 maja 2012 r. pobiera rentę z tytułu częściowej niezdolności do pracy (co wynika z decyzji pozwanego z tomu I akt rentowych).

Przedmiotem sporu pozostawało jedynie ustalenie, czy do okresu pracy w warunkach szczególnych możliwe jest doliczenie okresu zasadniczej służby wojskowej od dnia 24 października 1973 r. do dnia 15 października 1975 r., bowiem w ocenie organu przepisy uprawniające do wcześniejszej emerytury z tytułu pracy w warunkach szczególnych dotyczą ubezpieczonych będących pracownikami – zaś zgodnie z art. 2 k.p. nie sposób jest uznać za stosunek pracy zasadniczej służby wojskowej, w ramach której żołnierz nie jest pracownikiem. Nadto z art. 32 ust. 3 pkt 6 ustawy zdaniem pozwanego wynika, iż dla celów uprawnień do wcześniejszej emerytury z tytułu pracy w warunkach szczególnych za pracowników zatrudnionych w takich warunkach uważa się żołnierzy zawodowych, a nie żołnierzy zasadniczej służby zawodowej

W okresie od dnia 24 października 1973 r. do dnia 15 października 1975 r. wnioskodawca odbywał zasadniczą służbę wojskową w jednostce wojskowej nr (...). Po jej odbyciu ubezpieczony kontynuował u pracodawcy Przedsiębiorstwa (...) S.A. w G. wykonywanie w szczególnych warunkach pracy montera konstrukcji żelbetowych na wysokości, analogicznej z pracą wykonywaną przed powołaniem do zasadniczej służby wojskowej

Zagadnienie kwalifikacji powyższego spornego okresu w ocenie Sadu Okręgowego wymaga szerszego omówienia.

W myśl § 5 rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 10 września 1956 r. w sprawie zaliczania pracowników do kategorii zatrudnienia (Dz. U. z 1956 r. nr 39 poz. 176 ze zm.) okresy wymienione w art. 8 dekretu zalicza się do wymaganych okresów zatrudnienia tak jak zatrudnienie w II kategorii, z wyjątkiem tych okresów służby wojskowej, które w myśl obowiązujących przepisów podlegają zaliczeniu do I kategorii zatrudnienia. Jeżeli jednak pracownik bezpośrednio przed okresami wymienionymi w art. 8 dekretu wykonywał zatrudnienie w I kategorii, okresy te zalicza się tak jak zatrudnienie w I kategorii zatrudnienia. Zgodnie z § 1 punkt 2 powyższego rozporządzenia, do I kategorii zatrudnienia

zalicza się prace wykonywane stale i w pełnym wymiarze godzin obowiązującym w danym zawodzie prace wykonywane w warunkach szkodliwych dla zdrowia wymienione w wykazie, stanowiącym załącznik do rozporządzenia.

Art. 108 ustawy z dnia 21 listopada 1967 r. o powszechnym obowiązku obrony Polskiej Rzeczypospolitej Ludowej (Dz. U. z 2004 r. nr 241 poz. 2416 ze zm.) wskazuje, iż czas odbywania zasadniczej lub okresowej służby wojskowej wlicza się pracownikowi do okresu zatrudnienia w zakresie wszelkich uprawnień związanych z tym zatrudnieniem, jeżeli po odbyciu tej służby podjął on zatrudnienie w tym samym zakładzie pracy, w którym był zatrudniony przed powołaniem do służby.

Zgodnie z art. 6 ust. 1 pkt 4 ustawy, okresami składkowymi są okresy czynnej służby wojskowej w Wojsku Polskim lub okresy jej równorzędne albo okresy zastępczych form tej służby.

Odnosząc się do okresu odbywania przez ubezpieczonego czynnej służby wojskowej wskazać należy, iż w ocenie Sądu Okręgowego stanowisko pozwanego organu rentowego nie zaliczającego tego okresu do pracy w warunkach szczególnych w tym zakresie nie jest zasadne.

Niewątpliwie aktualna treść przepisu art. 120 ust. 1 ustawy z dnia 21 listopada 1967 r. o powszechnym obowiązku obrony (Dz. U. z 2004 r. nr 241 poz. 2416 ze zm.) daje podstawę wliczenia odbywania służby wojskowej do okresu zatrudnienia jedynie w zakresie uprawnień wynikających ze stosunku pracy. Zgodnie bowiem z treścią tego przepisu, pracownikowi, który w ciągu trzydziestu dni od dnia zwolnienia z czynnej służby wojskowej podjął pracę u pracodawcy, u którego był zatrudniony w dniu powołania do tej służby, czas odbywania służby wojskowej wlicza się do okresu zatrudnienia u tego pracodawcy w zakresie wszystkich uprawnień wynikających ze stosunku pracy. Jednakże oparcie się na aktualnym brzmieniu art. 120 ust. 1 ustawy o powszechnym obowiązku obrony nie jest trafne.

Ocenę, czy w ustalonym stanie faktycznym czas odbywania przez wnioskodawcę czynnej służby wojskowej należy traktować jako okres zrównany z okresem pracy w warunkach szczególnych w zakresie uprawnień pracowniczo-emerytalnych w kontekście przepisów regulujących uprawnienia związane z odbywaniem czynnej służby wojskowej – należy odnosić do regulacji obowiązujących w czasie, kiedy wnioskodawca odbywał służbę wojskową, tj. w latach 1973-1975, a nie do przepisów dotyczących tej materii obowiązujących w dacie złożenia wniosku lub wydania decyzji przez organ rentowy.

Analiza przepisów o powszechnym obowiązku obrony wskazuje, że podlegały one częstym zmianom, przy czym w stanie faktycznym sprawy podstawowe znaczenie ma brzmienie ustawy obowiązujące w okresie od dnia 24 października 1973 r. do dnia 15 października 1975 r. tj. w okresie odbywania przez wnioskodawcę zasadniczej służby wojskowej. Zgodnie z obowiązującym wówczas art. 120 ust. 1 ustawy o powszechnym obowiązku obrony, pracownikowi, który w ciągu trzydziestu dni od zwolnienia z zasadniczej lub okresowej służby wojskowej podjął pracę, czas odbywania służby wojskowej wlicza się do okresu zatrudnienia w zakładzie pracy, w którym podjął pracę, w zakresie wszelkich uprawnień wynikających z Kodeksu pracy oraz przepisów szczególnych. Podkreślenia wymaga, że na wskazanych warunkach okres zasadniczej lub okresowej służby wojskowej podlegał zaliczeniu do okresu zatrudnienia w zakresie „wszelkich uprawnień wynikających z Kodeksu pracy oraz przepisów szczególnych”. Należy więc uznać, że „wszelkie uprawnienia wynikające z Kodeksu pracy oraz przepisów szczególnych” to także uprawnienia wynikające z ubezpieczenia społecznego, będące pochodnymi pozostawania w stosunku pracy, a więc okres czynnej służby wojskowej zaliczony na wskazanych warunkach do okresu zatrudnienia (stosunku pracy) trzeba traktować w prawie ubezpieczeń społecznych tak, jak okres podlegania ubezpieczeniu z tytułu stosunku pracy (wyrok Sądu Najwyższego z dnia 22 października 2009 r. I UK 126/09; wyrok Sądu Najwyższego z dnia 06 kwietnia 2006 r., III UK 5/06).

W ocenie Sądu Okręgowego należy zgodzić się ze stanowiskiem, iż możliwe jest doliczenie okresu zasadniczej służby wojskowej do wymaganej dla otrzymania świadczenia emerytalnego ilości okresów pracy w wykonywanej w warunkach szczególnych. Znajduje ono odzwierciedlenie także w aktualnej linii orzeczniczej Sądu Najwyższego, który wskazuje, iż okres służby wojskowej dla żołnierza zatrudnionego przed powołaniem do czynnej służby wojskowej w warunkach szczególnych (I kategorii zatrudnienia), który po zakończeniu tej służby podjął zatrudnienie w tych samych

warunkach, jest nie tylko okresem służby w rozumieniu art. 6 ust. 1 pkt 4 u.e.r.f.u.s., ale także okresem pracy w szczególnych warunkach w rozumieniu § 3 i 4 rozporządzenia z dnia 7 lutego 1983 r. w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych charakterze (Dz. U. Nr 8, poz.43 ze zm.) (wyrok Sądu Najwyższego z dnia 17 maja 2012 r., I UK 399/11). Sąd Najwyższy bowiem za trafny uznał pogląd odnośnie wymogu stosowania regulacji prawnych obowiązujących w okresie odbywania przez wnioskodawcę zasadniczej służby wojskowej, to jest brzmienia przepisów uprawniających do zaliczenia czasu odbywania służby wojskowej do okresu zatrudnienia, w tym w warunkach szczególnych w rozumieniu przepisów rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 r. (uzasadnienie wyroku Sądu Najwyższego z dnia 9 marca 2010 r., I UK 333/09).

Wskazać należy także, że wobec pewnych rozbieżności orzeczniczych, kwestia ta była przedmiotem uchwały 7 sędziów Sądu Najwyższego, podjętej w sprawie o sygn. akt II UZP 6/13 w dniu 16 października 2013 r. Zgodnie z uchwałą, czas zasadniczej służby wojskowej odbytej w okresie obowiązywania art. 108 ust. 1 ustawy z dnia 21 listopada 1967 r. o powszechnym obowiązku obrony Polskiej Rzeczypospolitej Ludowej (Dz. U. Nr 44, poz. 220,) zalicza się - na warunkach wynikających z tego przepisu - do okresu pracy wymaganego do nabycia prawa do emerytury w niższym wieku emerytalnym (art. 184 w związku z art. 32 ust. 1 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych, jednolity tekst: Dz. U. z 2009 r. Nr 153, poz. 1227 ze zm.).

W uzasadnieniu powyższej uchwały wskazano, iż na gruncie przepisów ubezpieczeniowych okres zasadniczej służby wojskowej nie jest obecnie, ale nie był też na podstawie przeszłych regulacji, okresem zatrudnienia, zaś jego uwzględnianie w stażu ubezpieczeniowym (jako okresu zaliczanego, albo równorzędnego), było możliwe tylko na podstawie odrębnego przepisu. Szczegółowe zasady zaliczenia zasadniczej służby wojskowej do okresu zatrudnienia zostały uregulowane w rozporządzeniu Rady Ministrów z dnia 22 listopada 1968 r. w sprawie szczególnych uprawnień żołnierzy i ich rodzin, które w § 5 ust. 1, wskazało, że pracownikowi, który podjął zatrudnienie po odbyciu służby, zaliczało się okres odbytej służby wojskowej do okresu zatrudnienia w zakresie uprawnień uzależnionych od ilości lat pracy w danym zakładzie lub gałęzi pracy oraz w zakresie szczególnych uprawnień uzależnionych od wykonywania pracy na określonym stanowisku lub w określonym zawodzie. Rozporządzenie to zostało uchylone z dniem 1 września 1979 r. przez rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 7 września 1979 r. w sprawie szczególnych uprawnień żołnierzy i osób spełniających zastępczo obowiązek służby wojskowej oraz członków ich rodzin (Dz. U. Nr 21, poz. 125). Uwzględniając utrwalony w judykaturze pogląd, że do oceny określonego stanu faktycznego, w tym zrealizowanego przed wejściem w życie ustawy o emeryturach i rentach, wywołującego określony skutek prawny, należy stosować przepisy obowiązujące w czasie realizacji tego stanu faktycznego (por. wyrok z dnia 20 marca 2013 r., I UK 544/12, w którym przyjęto, że dla kwalifikacji okresu zasadniczej służby wojskowej jako okresu zatrudnienia w szczególnych warunkach, należy stosować regulacje prawne obowiązujące w okresie odbywania tej służby, a szczególne uprawnienia żołnierzy odbywających zasadniczą służbę wojskową regulował wówczas art. 108 ust. 1 ustawy o powszechnym obowiązku obrony (w jego pierwotnym brzmieniu) i § 5 rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 22 listopada 1968 r. Z przepisów tych wynikała zasada, że pracownikowi, który we wskazanym terminie po zakończeniu służby wojskowej podjął pracę u pracodawcy, u którego był zatrudniony w chwili powołania do tej służby, okres służby podlegał wliczeniu do okresu zatrudnienia w zakresie szczególnych uprawnień uzależnionych od wykonywania pracy na określonym stanowisku lub w określonym zawodzie. Ustanawiały więc one tzw. fikcję prawną, z której wynika, że pracownik zatrudniony w szczególnych warunkach, który po zakończeniu czynnej służby wojskowej powraca do tego zatrudnienia w przepisany terminie, zachowuje status pracownika zatrudnionego w szczególnych warunkach w rozumieniu § 2 ust. 1 rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 r. w okresie pełnienia tej służby. że w czasie, w którym przypadła poborowa ("przymusowa") służba wojskowa wnioskodawcy - od dnia 23 kwietnia 1971 r. do 1 maja 1973 r. - poza wymienionymi wyżej przepisami ubezpieczeniowymi, obowiązywała ustawa z 1967 r. o powszechnym obowiązku obrony, gwarantująca pracownikowi, po spełnieniu warunków w niej wskazanych (określonych w art. 106 ust. 1), wliczenie okresu służby wojskowej do okresu zatrudnienia w zakresie wszelkich uprawnień związanych z tym zatrudnieniem, jeżeli po odbyciu tej służby podjął on zatrudnienie w tym samym zakładzie pracy, w którym był zatrudniony przed powołaniem do służby, oraz rozporządzenie wykonawcze z 1968 r., według którego pracownikowi, który podjął zatrudnienie (stosownie do zasad określonych w § 1 lub 2), zalicza się okres odbytej służby wojskowej do okresu zatrudnienia w zakresie uprawnień uzależnionych od ilości lat pracy w danym zakładzie lub gałęzi pracy

oraz w zakresie szczególnych uprawnień uzależnionych od wykonywania pracy na określonym stanowisku lub w określonym zawodzie. Tak więc z językowej wykładni tego przepisu, w sposób niebudzący wątpliwości wynika, że pod rządą ustawy z dnia 21 listopada 1967 r. o powszechnym obowiązku obrony Rzeczypospolitej Polskiej i wydanego na jej podstawie (art. 108 ust. 4) rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 22 listopada 1968 r. w sprawie szczególnych uprawnień żołnierzy żołnierzowi zatrudnionemu przed powołaniem do czynnej służby wojskowej w warunkach szczególnych (I kategorii zatrudnienia), który po zakończeniu tej służby podjął zatrudnienie w tych samych warunkach czas odbywania służby wojskowej wliczał się do okresu zatrudnienia w zakresie wszelkich uprawnień związanych z zatrudnieniem przed powołaniem do służby wojskowej oraz w zakresie szczególnych uprawnień uzależnionych od wykonywania pracy na określonym stanowisku lub w określonym zawodzie. Oznacza to, że w powyższych okolicznościach taki okres służby wojskowej jest nie tylko okresem służby w rozumieniu art. 6 ust. 1 pkt 4 ustawy o emeryturach i rentach, ale także okresem pracy w szczególnych warunkach w rozumieniu § 3 i 4 rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 r., (gdy się dodatkowo uwzględni wartości konstytucyjne w ślad za rozważaniami Sądu Najwyższego zawartymi w wyroku z dnia 6 kwietnia 2006 r., III UK 5/06, w którym trafnie wskazano, na wynikający z art. 85 ust. 1 Konstytucji, obowiązek obywatela polskiego obrony ojczyzny, stwierdzając nadto, że z art. 2 i 32 ust. 1 i 2 Konstytucji, wynika zakaz ustanawiania takich regulacji ustawowych lub dokonywania takiej wykładni przepisów prawa powszechnie obowiązującego, które dopuszczałyby jakiegokolwiek pokrzywdzenie obywatela z powodu wykonywania publicznego obowiązku obrony ojczyzny). Innymi słowy, jeżeli zostały spełnione przez pracownika wskazane wyżej warunki powrotu do poprzedniego zatrudnienia zostaje zachowana tzw. ciągłość pracy, a okres zasadniczej służby wojskowej jest okresem zatrudnienia na takich samych warunkach, jak przed powołaniem do tej służby.

Jedynie dla porządku godzi się wskazać, iż powyższa uchwała Sądu Najwyższego zapadła na kanwie stanu faktycznego oraz prawnego z lat 1971-1973 – zaś w przedmiotowej sprawie wnioskodawca R. J. odbywał zasadniczą służbę wojskową w latach 1973-1975 – jednakże okoliczność ta pozostaje bez znaczenia i rozważania Sądu Najwyższego zachowują swoją aktualność. Wynika to z faktu, iż art. 108 ust. 1 ustawy z dnia 21 listopada 1967 r. o powszechnym obowiązku obrony Polskiej Rzeczypospolitej Ludowej w pierwotnie brzmiał: „Okres odbytej zasadniczej lub okresowej służby wojskowej zalicza się do okresu zatrudnienia, w zakresie wszelkich uprawnień związanych z zatrudnieniem, pracownikom, którzy po odbyciu tej służby podjęli zatrudnienie w tym samym zakładzie pracy, w którym byli zatrudnieni przed powołaniem do służby, albo w tej samej gałęzi pracy” (Dz. U. z 1967 r. nr 44 poz. 220), natomiast po zmianie od dnia 01 stycznia 1975 r. przyjął brzmienie: „Czas odbywania zasadniczej lub okresowej służby wojskowej wlicza się pracownikowi do okresu zatrudnienia w zakresie wszelkich uprawnień związanych z tym zatrudnieniem, jeżeli po odbyciu tej służby podjął on zatrudnienie w tym samym zakładzie pracy, w którym był zatrudniony przed powołaniem do służby” (Dz. U. z 1974 r. nr 24 poz. 142) – zatem minimalna różnica w treści przepisu pomiędzy stanem prawnym z 1974 a 1975 r. w tym zakresie pozostaje bez znaczenia pod kątem wymogów, jakie spełnić musiał żołnierz odbywający zasadniczą służbę wojskową, aby jej okres został doliczony do jego stażu pracy w warunkach szczególnych.

Stanowisko powyższe znajduje odzwierciedlenie także w najnowszych judykatach sądów apelacyjnych. Okres służby wojskowej dla żołnierza zatrudnionego przed powołaniem do czynnej służby wojskowej w warunkach szczególnych, który po zakończeniu tej służby podjął zatrudnienie w tych samych warunkach, jest nie tylko okresem służby w rozumieniu art. 6 ust. 1 pkt 4 u.e.r.f.u.s., ale także okresem pracy w szczególnych warunkach w rozumieniu § 3 i 4 rozporządzenia z dnia 7 lutego 1983 r. w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych charakterze (Dz. U. Nr 8, poz. 43) (wyrok Sądu Apelacyjnego w Krakowie z dnia 23 kwietnia 2013 r., III AUa 1412/12). Żołnierzowi zatrudnionemu przed powołaniem do czynnej służby wojskowej w warunkach szczególnych (I kategorii zatrudnienia), który po zakończeniu tej służby podjął zatrudnienie w tych samych warunkach czas odbywania służby wojskowej wlicza się do okresu zatrudnienia w zakresie wszelkich uprawnień związanych z zatrudnieniem przed powołaniem do służby wojskowej oraz w zakresie szczególnych uprawnień uzależnionych od wykonywania pracy na określonym stanowisku lub w określonym zawodzie (wyrok Sądu Apelacyjnego w Gdańsku z dnia 19 marca 2013 r., III AUa 1600/12).

Biorąc powyższe pod uwagę powyższe, w ocenie Sądu Okręgowego należało zaliczyć wnioskodawcy R. J. do okresów pracy w warunkach szczególnych uznanych przez organ (13 lat 3 miesiące 2 dni), także okres zasadniczej służby wojskowej od 24.10.1973 r. do 15 .10.1975r.

W świetle dokonanych powyższej przez Sąd Okręgowy ustaleń co do możliwości zaliczenia do stażu pracy w warunkach szczególnych okresu odbywania zasadniczej służby wojskowej, za niecelowe uznano prowadzenia postępowania dowodowego w zakresie drugiego spornego okresu zatrudnienia na budowie eksportowej w R. od dnia 01 listopada 1982 r. do dnia 23 grudnia 1983 r. za pośrednictwem (...) S.A. w G.. Uznany przez Sąd Okręgowy w ramach przeprowadzonego postępowania dowodowego okres zasadniczej służby wojskowej ubezpieczonego oznacza bowiem przyjęcie, iż w warunkach szczególnych wykonywał on stale i w pełnym wymiarze czasu pracy przez przeszło 15 lat – zatem w zakresie wystarczającym do przyznania wnioskowanego świadczenia w postaci emerytury w obniżonym wieku z tytułu pracy w warunkach szczególnych.

Tym samym Sąd Okręgowy nie podzielił stanowiska pozwanego organu – na marginesie należy wskazać, które powinno wynikać z treści uzasadnienia spornej decyzji, a de facto wobec braku konkretnego uzasadnienia zostało przedstawione dopiero w odpowiedzi organu na odwołanie. Jak bowiem jednoznacznie wskazał Sąd Najwyższy, pod rządą ustawy z dnia 21 listopada 1967 r. o powszechnym obowiązku obrony Rzeczypospolitej Polskiej i wydanego na jej podstawie (art. 108 ust. 4) rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 22 listopada 1968 r. w sprawie szczególnych uprawnień żołnierzy żołnierzowi zatrudnionemu przed powołaniem do czynnej służby wojskowej w warunkach szczególnych (I kategorii zatrudnienia), który po zakończeniu tej służby podjął zatrudnienie w tych samych warunkach czas odbywania służby wojskowej wliczał się do okresu zatrudnienia w zakresie wszelkich uprawnień związanych z zatrudnieniem przed powołaniem do służby wojskowej oraz w zakresie szczególnych uprawnień uzależnionych od wykonywania pracy na określonym stanowisku lub w określonym zawodzie. Oznacza to, że w powyższych okolicznościach taki okres służby wojskowej jest nie tylko okresem służby w rozumieniu art. 6 ust. 1 pkt 4 ustawy o emeryturach i rentach, ale także okresem pracy w szczególnych warunkach w rozumieniu § 3 i 4 rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 r.

Co więcej – w powyższym zakresie okoliczność wykonywania przez ubezpieczonego tej samej pracy w warunkach szczególnych (prace montera konstrukcji żelbetowych na wysokości) zarówno przed, jak i po okresie zasadniczej służby wojskowej – została przyznana przez pozwanego w drodze uznania do stażu pracy w warunkach szczególnych wszystkich okresów wynikających z zaświadczenia z dnia 26 czerwca 2013 r. (tom II k. 5 akt rentowych), tj. pracy do dnia 23 października 1973 r. oraz od dnia 24 października 1975 r., co pozwany podkreślił wprost w odpowiedzi na odwołanie.

W ocenie Sądu Okręgowego, wobec udowodnienia wykonywania stale i w pełnym wymiarze czasu pracy w warunkach szczególnych, ubezpieczony R. J. spełnił wszystkie przesłanki dla nabycia emerytury w obniżonym wieku, ponieważ osiągnął 60 rok życia, na dzień złożenia wniosku udokumentował okres składkowy i nieskładkowy w wymiarze 25 lat, nie przystąpił do otwartego funduszu emerytalnego, a także spełnił przesłankę udokumentowania stażu co najmniej 15 lat pracy wykonywanej w szczególnych warunkach.

W konkluzji z wyżej przytoczonych względów Sąd Okręgowy na mocy art. 477¹⁴ § 2 k.p.c. w związku z cytowanymi wyżej przepisami, zmienił zaskarżoną decyzję organu rentowego z dnia 27 września 2013 r. i przyznał ubezpieczonemu R. J. prawo do emerytury z tytułu pracy w szczególnych warunkach od dnia 01 lipca 2013 r. (tj. dnia ukończenia wieku 60 lat jako spełnienia ostatniej ustawowej przesłanki). Sąd Okręgowy wziął pod uwagę fakt, iż wniosek o emeryturę ubezpieczony złożył w dniu 27 czerwca 2013 r. oraz dyspozycję art. 129 ust. 1 cyt. ustawy, zgodnie z którym świadczenia wypłaca się poczynając od dnia powstania prawa do tych świadczeń, nie wcześniej jednak niż od miesiąca w którym zgłoszono wniosek.

/-/ SSO Elżbieta Zabrocka